

Årsrapport 2012

Riksenheten för polismål

26 februari 2013
ÅM-A 2013/0354

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING MM – ÅRET SOM GÅTT	3
2	RESULTATREDOVISNING SAMT ANALYS OCH KOMMENTARER TILL DENNA	7
	2.1 INLEDNING	7
	2.2 ÄRENDEFLÖDET	7
	2.3 PROCESSEN	10
	2.4 ANALYSER.....	12
3	SÄRSKILT UPPMÄRKSAMMADE ÄRENDEN OCH ÄRENDEN AV PRINCIPIELL BETYDELSE.....	16
4	ÅTGÄRDER SOM HAR VIDTAGITS FÖR ATT UTVECKLA VERKSAMHETEN, BL.A. FÖR ATT NÅ ÖKAD ENHETLIGHET.....	22
5	VERKSAMHETENS KOSTNADER UPPDELADE PÅ PERSONAL, HYROR OCH ÖVRIGT.....	26

1 Sammanfattning mm – året som gått

Av Åklagarmyndighetens riktlinjer Verksamhetsredovisning av Riksenheten för polismål (ÅMR 2010:3) framgår bl.a. att för att verksamheten vid riksenheten ska kunna följas ska en årsrapport senast den 1 mars inges till riksåklagaren med en sammanfattning av den verksamhet som bedrivits vid riksenheten under det gångna året. ÅMR 2010:3 föreskriver att rapporten ska innehålla;

- En sammanfattning,
- en resultatredovisning samt analys och kommentarer till denna,
- en redovisning av särskilt uppmärksammade ärenden och ärenden av principiell betydelse,
- vilka åtgärder som har vidtagits för att utveckla verksamheten, bl.a. för att nå ökad enhetlighet och
- verksamhetens kostnader uppdelade på personal, hyror och övrigt.

Såväl resultatet som kostnader ska redovisas för redovisningsåret och de två åren före detta. Treårsredovisningen gäller från 2012 men tillämpas tidigare om sådan information finns tillgänglig. Större skillnader mellan åren ska analyseras och kommenteras.

Det har inte varit möjligt att få fram de verksamhetsresultat som riksenheten ska redovisa. Uppföljningsmöjligheterna i datalagret Cåsa är ännu inte utvecklat i väsentliga hänseenden. Resultatuttag från det äldre datalagret Leonardo kan inte jämföras med motsvarande uttag från Cåsa. Som framgår av det följande behöver ÅMR 2010:3 dessutom ses över.

Åklagarmyndigheten har 32 allmänna åklagarkammare. Dessutom finns det fyra nationella och tre internationella åklagarkammare som har särskilda uppdrag. Riksenheten för polismål är en av de specialkammare inom Åklagarmyndigheten som har ett nationellt ansvar. Riksenheten, som inrättades 2005, är den enda av åklagarkammarna som lyder organisatoriskt direkt under riksåklagaren. Skälet till detta är att det vid riksenheten bedrivs en särskilt integritetskrävande verksamhet där riksenhetens åklagare inte bara bedömer om polismän kan lagföras för brott, utan även om t.ex. andra åklagare handlagt sina ärenden på ett lagligt sätt.

Vid riksenheten handläggs i huvudsak följande ärendetyper.

- Ärenden om brott av polisanställda samt andra ärenden om brott som avses i 3 och 5 §§ förordningen (2010:1031) om handläggningen av ärenden om brott av anställda inom polisen.

- Ärenden som enligt Åklagarmyndighetens föreskrifter (ÅFS 2006:12) om handläggningen av ärenden om brott av åklagare och domare m.m. ska handläggas vid enheten.
- Ärenden där åklagaruppgiften av särskilda skäl inte bör utföras vid en annan åklagarkammare.
- Ärenden om brott i tjänsten av åklagare eller domare där riksdagens ombudsmän, justitiekanslern eller riksåklagaren har beslutat att inleda förundersökning och annan handläggning inte särskilt bestäms.

Riksåklagaren kan därutöver bestämma att ett ärende i visst fall ska handläggas vid riksenheten.

Riksenhetens chef är överåklagare och den ställföreträdande chefen är vice överåklagare. Övriga åklagare, med något undantag, är eller har förordnande som chefsåklagare.¹ Åklagarna är placerade i Malmö, Göteborg, Stockholm och Umeå. Riksenhetens kansli i Malmö leds av en chefsadministratör. Vid kansliet arbetar därutöver tre åklagaradministratörer.

Till viss del har åklagarna ett geografiskt ansvarsområde utifrån sina stationeringsorter, men ett betydande antal mål fördelas över hela landet. Under året som gått har riksenheten fått en ny chef och ett antal medarbetare har gått i pension samtidigt som nya åklagare och administratörer har rekryterats. Vid årets slut arbetade tolv åklagare och fyra åklagaradministratörer vid riksenheten.

Riksenheten biträds i utredningsarbetet av utredningspersonal vid Avdelningen för interna utredningar som sedan år 2011 utgör en nationell avdelning under Rikspolisstyrelsen och är därmed helt avskild från den lokala polisverksamheten. Avdelningen för interna utredningar har sitt kansli i Stockholm och lokala utredningsgrupper i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping, Västerås och Umeå.

Riksenhetens åklagare är samlokaliserade med internutredarna i Malmö, Göteborg och Umeå. Det skapar goda förutsättningar för en effektiv handläggning och en bra arbetsmiljö. I Stockholm är dock riksenhetens åklagare samlokaliserade med personalen vid City åklagarkammare vilket är olämpligt. Det är viktigt från rättssäkerhets- och integritetssynpunkt att riksenhetens personal arbetar åtskilda från de personalkategorier som kan beröras av riksenhetens utredningar.

¹ Tillfälliga förordnanden

Åklagarna vid Riksenheten för polismål prövar alltså brottsanmälningar mot poliser, åklagare, domare och andra särskilda befattningshavare eller uppdragstagare. Ärendena rör inte bara tjänstefel. Även andra brott under tjänstetid prövas. Det kan t.ex. röra ifrågasatt misshandel av intagna i polisarrest eller stölder av omhändertaget gods eller kontanter. Även de s.k. fritidsbrotten handläggs vid riksenheten. Om t.ex. en åklagare eller polis anmäls för trafikbrott, våld i nära relation, förmögenhetsbrott eller andra brott på fritiden handläggs ärendet alltså av riksenhetens åklagare. Ärendeinflödet präglas av en stor spännvid. Alla brottstyper förekommer och ärendenas omfattning varierar betydligt. En del är enkla att bedöma och handlägga, andra är mycket svåra att handlägga och kräver stor erfarenhet, omdöme och skicklighet.

Ärendeinflödet till riksenheten fortsätter att öka kraftigt. Ändå är balansläget gott, handläggningstiderna korta och lagföringen i stort sett oförändrad. Antalet åtal som lett till ogillande är fortfarande relativt högt.

Det går inte att jämföra verksamheten vid riksenheten med verksamheten vid de allmänna åklagarkamrarna då uppdraget och förutsättningarna är så olika.

Under år 2012 har riksenhetens åklagare handlagt ett antal fall som varit särskilt uppmärksammade eller haft principiell betydelse. Där märks bl.a. ett våldtäktsmål. Intressanta avgöranden om polisens s.k. avlägsnanden enligt 13§ polislagen har skett i domstol. Även polisens användning av skjutvapen har prövats i uppmärksammade mål. I ett annat uppmärksammat avskrivet fall prövades om företrädare för ett politiskt parti bl.a. gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp. Resningsärenden avseende de s.k. quickdomarna har handlagts vid riksenheten under 2012

Ett flertal åtgärder har vidtagits för att utveckla verksamheten för att öka effektiviteten och enhetligheten. Organisationen har förändrats så att all administrativ personal koncentrerats till kansliorten i Malmö. Det har minskat sårbarheten och åklagarna ges idag samma administrativa stöd oavsett var i landet de är placerade. Arbetet är numera i det närmaste helt "elektroniskt". Åklagarna får t.ex. inte längre fysiska akter i sina ärenden. Nya tjänsteföreskrifter har tagits fram som reglerar hur arbetet vid riksenheten är fördelat mellan åklagarna och administratörerna samt vilka administrativa uppgifter i övrigt som medarbetarna ska utföra. Det har varit nödvändigt att ta fram detaljerade föreskrifter för att skapa enhetliga och effektiva arbetsrutiner i den nya organisationen.

En särskild överenskommelse om gemensamma rutiner har träffats med Rikspolisstyrelsens Avdelning för interna utredningar. En särskild överenskommelse om stöd i ekorelaterade ärenden har också träffats med Ekobrottsmyndigheten. Polisens underrättelseverksamhet och åklagarnas roll i denna har preciserats.

En granskning av ogillade domar har slutförts vid riksenheten under år 2012. Granskningsrapporten visar att det inte går att dra någon annan slutsats än att åklagarnas åtalsbeslut är riktiga och väl avvägda och att adekvat bevisning åberopats.

Utvecklingscentrums Malmö tillsynsrapport från år 2012 avseende verksamheten vid riksenheten visar inte på brister men har lett till diskussioner hur metoder kan utvecklas och enhetligheten förbättras.

År 2012 har riksenheten hållit sin budget och lämnat ett visst ekonomiskt överskott.

Härmed överlämnas 2012 års årsrapport över verksamheten vid Riksenheten för polismål.

Malmö den 26 februari 2013

Mats Åhlund

2 Resultatredovisning samt analys och kommentarer till denna

2.1 Inledning

ÅMR 2010:3 ger uttryck för att verksamheten vid Riksenheten för polismål ska kunna jämföras med verksamheten vid de allmänna åklagarkammarna. Som framgår av avsnitt 2.4.1 skiljer sig dock förutsättningarna för verksamheten vid riksenheten i väsentliga hänseenden för verksamheten vid de allmänna åklagarkammarna. Den anbefallda resultatredovisningen kan därför inte användas för en sådan jämförelse. Riktlinjen uppställer dessutom redovisningskrav som inte går att uppfylla och/eller ger en missvisande bild av resultatet vid riksenheten. Riktlinjen behöver därför ses över.

Med *ärende* avses ett upplägg i ärendehanteringssystemet som kan innefatta ett eller flera brott, brottsmisstankar och/eller personer. Med *brott* avses en registrerad händelse som kan vara brottslig. Med *brottsmisstanke* avses ett brott där en person kan knytas till brottet.

Av ÅMR 2010:3 framgår att Riksenheten för polismål i sin årsrapport ska redovisa brottsmisstankar i olika hänseenden. Ett stort antal av riksenhetens ärenden innehåller, till skillnad från vad som gäller vid Åklagarmyndighetens allmänna åklagarkammare, endast brott och inte brottsmisstankar.² Som framgår nedan registrerades sålunda under 2012 endast 683 brottsmisstankar men 8 739 ärenden och 9 941 brott. Redovisningen i denna rapport sker därför på brottsnivån när så kan ske och bedöms lämpligt för att ge en korrekt bild av verksamhetsresultatet trots att ÅMR 2010:3 föreskriver annat.

2.2 Ärendeflödet

2.2.1 Antalet inkomna och avslutade brottsmisstankar under året

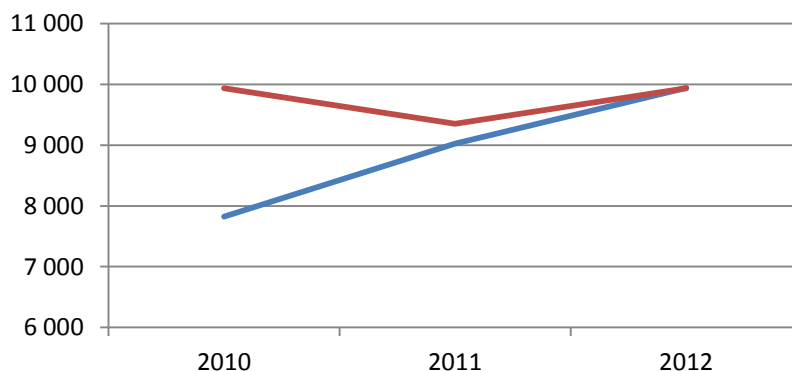
ÅMR 2010:3 - Antalet inkomna och avslutade brottsmisstankar under året ska redovisas. Av redovisningen ska framgå antalet avslutade brottsmisstankar som inte lett till förundersökning eller lagföring i huvudsak fördelade på kategorierna anställda inom polisen, åklagare och övriga.

Brottsmisstankar	2010	2011	2012
Inkomna	639	588	683
Avslutade	647	600	640

² Skälet till detta är att det i polismålsärendena endast är riksenhetens åklagare som får koppla brott till en person. I den allmänna verksamheten sker det normalt vid Polisen redan före det ärendet inkommit till den allmänna åklagarkammaren.

Ärenden	2010	2011	2012
Inkomna	7 307	8 111	8 739
Avslutade	7 263	8 444	8 759

Brott	2010	2011	2012
Inkomna	7 822	9 025	9 941
Avslutade	9 934	9 351	9 934

Inkomna (undre linjen) och avslutade (övre linjen) brott år 2012

De vanligaste inkommande brotten är rubricerade som tjänstefel. År 2012 inkom 4 744 sådana brott. Bötesbrotten (framför allt hastighetsöverträdelser med polisens tjänstefordon) uppgick samma år till 2 390 brott. Misshandelsbrotten uppgick till omkring 700 brott.

Nedan redovisas hur de avslutade brotten fördelar sig på olika personkategorier.

Avslutade brott – uppdelat på personkategorier	2010	2011	2012
Polisanställda			
- Ej inlett förundersökning	4 385	5 053	5 026
- Förundersökning nedlagd	2 718	3 348	3 768
Åklagaranställda			
- Ej inlett förundersökning	248	361	317
- Förundersökning nedlagd	21	24	35
Domare³			
- Ej inlett förundersökning	33	70	46
- Förundersökning nedlagd	3	6	10
Övriga			
- Ej inlett förundersökning	41	40	28
- Förundersökning nedlagd	16	11	10

³ Det är riksåklagaren som beslutar i ärenden om brott i tjänsten av domare vid allmän domstol. Utredningen handläggs dock normalt vid riksenheten.

Totalt

- Ej inlett förundersökning	4 707	5 524	5 417
- Förundersökning nedlagd	2 758	3 389	3 823

2.2.2 Antalet lagförda brottsmisstankar under året

ÅMR 2010:3 - Antalet lagförda brottsmisstankar under året ska redovisas. Av redovisningen ska framgå i huvudsak vilka kategorier som lagföringen avser samt om lagföringen avser åtal eller strafföreläggande. Vidare ska anges vilka huvudsakliga brottstyper som åtalen och strafföreläggandena avser.

När det gäller den efterfrågade redovisningen av antalet lagförda brottsmisstankar under året kan dessa ske på brottsmisstankenivå då en positiv lagföring förutsätter att en person är kopplad till brottet.

Lagförda brottsmisstankar	2010	2011	2012
Åtal	168	150	110
Strafföreläggande	59	48	121
Åtalsunderlåtelse	2	3	0
Summa	229	201	231

Den procentuella andelen av den sammanlagda lagföringen av samtliga lagförda brottsmisstankar fördelat mellan åtal och strafföreläggande för polis- och åklagaranställda samt domare framgår av följande tabell. Uppdelningen görs manuellt vid riksenheten. Andelsberäkningen är inte helt säker eftersom data-lagret inte är anpassat till en sådan uppdelning.

Procentuell andel lagförda brottsmisstankar	2010	2011	2012
Polisanställda			
- Åtal	97 %	95 %	96 %
- Strafföreläggande	86 %	98 %	99 % ⁴
Åklagaranställda			
- Åtal	0 %	0 %	0 %
- Strafföreläggande	4 %	0 %	0 %
Domare			
- Åtal	3 %	3 %	0 %
- Strafföreläggande	6 %	2 %	⁵

De vanligaste fallen av lagföring (åtal eller strafföreläggande) avser dataintrång, tjänstefel, rattfylleri och bötesbrottslighet.

⁴ Uppskattning

⁵ Lagföringsandelen kan inte anges då strafföreläggande har utfärdats mot en domare med många brottsmisstankar i ett och samma ärende.

2.2.3 Antalet meddelade domar under året

ÅMR 2010:3 Antalet meddelade domar under året ska redovisas. Av redovisningen ska framgå om domarna avser brott i eller utanför tjänsten och i vilken utsträckning åtalen vunnit bifall.

Antal domar	2010	2011	2012
Totalt antal domar	64	80	62
- varav bifall	52	62	46
Totalt i tjänsten	37	46	38
- varav bifall	26	28	29
Totalt fritid	27	34	24
- varav bifall	26	24	17

Under år 2012 har sammanlagt 62 domar meddelats där riksenshetens åklagare varit part. I de fall där både en tingsrättsdom och en dom från högre instans meddelats i samma mål under år 2012 har endast det senaste avgörandet tagits med i statistiken. Det betyder att något fler domar sammantaget har meddelats under året. De domar som redovisas som "bifallna" utgörs både av helt bifallna åtal och av mål där endast en del av åtalet bifallits.

Hovrätterna har fastställt fem av tingsrätternas domar och ändrat sju av dessa. I några fall har hovrätterna endast ändrat brottsrubriceringen eller påföljden.

Samtliga domar med brott i tjänsten avser polisanställda. Bland domar avseende fritidsbrott finns en nämndeman och en riksdagsman.

2.3 Processen

2.3.1 Antalet ärenden i balans och förändringen från årets början uppdelat på polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans

ÅMR 2010:3 - Antalet ärenden i balans och förändringen från årets början uppdelat på polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans ska redovisas.

Uppdelning kan inte göras på polis-, åklagar- och domstolsbalans då det nya datalagret Cåsa ännu inte är utvecklat härför. Det balansläge som redovisas i riksenshetens årsrapport för år 2011 redovisas inte här då dessa uppgifter är hämtade från det äldre datalagret Leonardo som inte är jämförbart med uppgifterna i det nya datalagret.

Antal ärenden i balans	2010	2011	2012	2011/2012
Sammanlagt	673	387	388	+1

Antalet brottsmisstankar i balans redovisas här för åren 2011 och 2012 trots att redovisningen har begränsat intresse av skäl som framgår inledningsvis och av avsnitt 2.4. Brottsmisstankarna utgör som framgår ovan således endast en liten del av antalet brott som handläggs vid riksenheten. Balansläget i nu aktuellt hänseende kan inte redovisas för år 2010 då det nya datalagret inte medger detta.

Antal brottsmisstankar i balans	2011	2012	2011/2012
Förundersökning ej inledd	0	16	+16
Förundersökning pågår	55	155	+100
Förundersökning redovisad	78	9	-69
Åtal väckt	51	31	+20

2.3.2 Den genomsnittliga genomströmningstiden för samtliga brottsmisstankar från färdig förundersökning till åklagarbeslut

ÅMR 2010:3 - Den genomsnittliga genomströmningstiden för samtliga brottsmisstankar från färdig förundersökning till åklagarbeslut ska redovisas.

Genomströmningstiden redovisas nedan på efterfrågat sätt. Tiderna är dock missvisande då dessa endast avser brottsmisstankar, se vad som anförs inledningsvis och i avsnitt 2.3.1. Genomströmningstiderna uppskattas vara avsevärt kortare än vad som redovisas nedan. Datalagret är inte utvecklat så att redovisningen av genomströmningstiderna kan ske på brottsnivå.

Förundersökning till beslut/brottsmisstankar	2010	2011	2012
Dagar/genomsnitt	27	52	45

Riksenhetens egna uppföljning visar att antalet ärenden där det gått mer än 10 dagar från det att ärenden registrerades till dess beslut huruvida förundersökning ska inledas i genomsnitt har minskat från 185 ärenden år 2010 till 32 ärenden år 2012. Åklagarna bedöms inleda förundersökning tidigare och mer enhetligt och underlaget för åklagarnas bedömning har också förbättrats.

2.3.3 Den genomsnittliga genomströmningstiden för samtliga brottsmisstankar från anmälan till åklagarbeslut

ÅMR 2010:3 - Den genomsnittliga genomströmningstiden för samtliga brottsmisstankar från anmälan till åklagarbeslut ska redovisas.

Se kommentaren under avsnitt 2.3.1.

Anmälan till be- slut/brottsmisstankar	2010	2011	2012
Dagar/genomsnitt	160	177	101

2.3.4 Riksenhetens totala kostnad uppdelat på lönekostnader och övriga driftskostnader inklusive hyror

ÅMR 2010:3 Riksenhetens totala kostnad uppdelat på lönekostnader och övriga driftskostnader inklusive hyror ska redovisas.

Ekonomiskt utfall	2010	2011	2012
Lönekostnader	15 181 198	16 564 555	16 588 592
Lokalkostnader	2 249 713	1 413 605	1 400 308
- varav lokalkostnader (objekt 6105)	101 573	53 059	61 816
- varav hyror (objekt 6595)	2 148 140	1 345 617	1 337 107
- varav övriga lokalkostnader (objekt 65952)		14 929	1 340
Övriga driftskostnader	1 202 939	968 438	976 859

Se vidare punkten 5.

2.4 Analyser

2.4.1 Analyser och förklaringar till resultaten i förhållande till motsvarande resultat för ärendetyper vid andra kammare och analys av särskilda förhållanden och faktorer som påverkar resultaten

ÅMR 2010:3 - Analyser och förklaringar till resultaten i förhållande till motsvarande resultat för ärendetyper vid andra kammare ska redovisas. Det kan exempelvis avse jämförelser med andra kammare avseende genomströmningstider och lagföringsandelar i ärenden med liknande brottsrubriceringar.

Analys av särskilda förhållanden och faktorer som påverkat resultaten ska också redovisas.

Flertalet ärenden som handläggs vid Riksenheten för polismål avser ifrågasatta brott av poliser. Inom polisen upprättas över 1,7 miljoner s.k. händelserapporter varje år. De avser olika polisära ingripanden och andra åtgärder. Polisernas uppgift är svår. Ofta ingriper de i infekterade och svåra konfliktsituationer. De har rätt och måste ibland använda våld mot enskilda. Inte sällan är betänktetiden mycket kort. Det är mot den bakgrunden många anmälningar måste bedömas. En stor del av anmälningarna ger inte anledning att anta att brott förövats. Om man jämför antalet tjänsteåtgärder med antalet anmälningar som leder till förundersökning kan slutsatsen dras att polisen nästan alltid handlar lagligt. När så undantagsvis inte är fallet ska självfallet lagföring ske. Polismyn-

digheterna kan också pröva om arbetsrättsliga eller andra åtgärder ska vidtas i de fall en polisman handlat olämpligt.

En stor andel av de inkomna brotten skrivs av vid riksenheten. Det betyder att en förundersökning inte inletts eller lagts ner. För att få fram ett fullgott beslutsunderlag måste ibland s.k. förutredningsåtgärder vidtas. Det innebär att även de direktavskrivna ärendena prövas noggrant.

Som redan framhållits skiljer sig den verksamhet som bedrivs vid riksenheten i väsentliga avseenden från verksamheten vid de allmänna åklagarkamrarna. Brottsmisstankar är inte heller ett användbart jämförelsemått. Det är således inte meningsfullt att t.ex. jämföra lagföringen, handläggningstider mm mellan riksenheten och de allmänna åklagarkamrarna. Som framgår under avsnitt 4. har Utvecklingscentrum Malmö vid sitt tillsynsuppdrag år 2012 avseende verksamheten vid riksenheten inte funnit skäl till kritik.

Lagföring sker endast avseende ett begränsat antal inkomna brott

Lagföringen

Det finns skäl att peka på några särskilda förhållanden till varför lagföringen vid riksenheten skiljer sig från lagföringen vid de allmänna åklagarkamrarna.

Åklagarna vid riksenheten leder alla förundersökningar mot åklagare och poliser. I den allmänna verksamheten är det polismyndigheterna som är förundersökningsledare i de flesta brottmålsärendena. Om man jämför lagföringen vid riksenheten med lagföringen vid de allmänna åklagarkamrarna bör man därför för de senare väga in lagföringen beträffande samtliga anmälningar som upprättas vid polisen.

Åklagare vid riksenheten prövar om förundersökning ska inledas även då en anmälan inkommit som endast består av klagomål mot en polis i dennes myndighetsutövning. Om det inte finns anledning att anta att brott förövats skriver åklagaren av dessa ärenden. Det betyder inte att polisen inte kan ha gjort fel eller handlat olämpligt. Om åklagaren inte inleder förundersökning återgår ärendena alltid till polisen för bedömning om någon arbetsrättslig eller annan åtgärd ska vidtas. Det är viktigt att polismyndigheterna tar kontakt med den som klagat och diskuterar den situation som lett till klagomålet.

Endast åklagare vid Riksenheten för polismål får skriva av brottmålsärenden mot polismän. Vid riksenheten handläggs ett stort antal ärenden där poliser i tjänsten överträtt gällande hastighetsbegränsningar. Eftersom en polis har rätt att under brådskande tjänsteutövning överträda hastighetsbegränsningarna skrivs i stort sett samtliga dessa ärenden av. Det stora antalet hastighetsöverträdelser påverkar alltså lagföringen negativt.

De s.k. multianmälarna – personer som gång på gång polisanmäler samma förhållanden eller som annars inger ett stort antal anmälningar - är vanligt förekommande vid riksenheten. Det är sällan dessa anmälningar leder till lagföring.

Egenkontroll – en granskning av ogillade åtal

62 domar har i riksenhetens ärenden medelats av tings- och hovrätt under år 2012. Bifallsfrekvensen år 2012 har uppgått till 74 procent. Bifallfrekvensen för domar som avsett brott i tjänsten har uppgått till 76 procent och fritidsbrotten till 70 procent. Variationerna i bifallsfrekvens under åren 2010 - 2012 bedöms vara slumpmässiga då antalet domar är begränsat.

Riksenheten har under år 2012 utfört en granskning av de ogillade åtalen. Av granskningsrapporten (september 2012) framgår att det inte går att dra någon annan slutsats än att åklagarnas åtalsbeslut är riktiga och väl avvägda och att adekvat bevisning åberopats. I rapporten sägs bl.a. att även om det är svårt att föreslå några konkreta åtgärder som polis och åklagare bör vidta för att minska antalet ogillade åtal så finns det frågor som kan diskuteras och analyseras närmare. En sådan diskussion förs fortlöpande.

Det är svårt för åklagarna att förutse domstolarnas bedömningar om ett fel ska anses vara ringa och därmed straffritt eller om en ifrågasatt åtgärd varit försvarlig. Riksenhetens åklagare upplever också att beviskraven är högre i polismål än i andra mål och att domstolarna ofta uppfattar att utsagorna från åtalade polismän har större trovärdighet än utsagorna från andra åtalade i vanliga mål.

Överprövning

Det är alltid möjligt att begära överprövning av åklagarens beslut. Åklagare vid Utvecklingscentrum Malmö (UC Malmö) handlägger alla överprövningar av beslut som riksenhetens åklagare meddelat i utredningar med tjänstebrott. Under år 2012 har UC Malmö handlagt 354 sådana överprövningsärenden. 16 (4,5 %) åklagarbeslut har ändrats. Ändringsfrekvensen är alltså liten.

2.4.2 Analys av och kommentarer till större skillnader i resultatutfall mellan åren

ÅMR 2010:3- Analys och kommentarer till större skillnader i resultatutfall mellan åren ska redovisas.

Antalet ärenden och brott fortsätter att öka. Från år 2011 till 2012 har antalet ärenden ökat med 7 procent och antalet brott med 10 procent.

Genomströmningstiderna har sjunkit. Balanserna är oförändrade eller har minskat. Lagföringen bedöms sammantaget i stort sett vara oförändrad även om en förskjutning från åtal till strafförelägganden kan noteras. När det gäller lagföringen måste framhållas att variationerna över åren inte medger några säkra slutsatser då antalet lagföringsbeslut är alltför begränsat.

Frågan om en större enhetlighet i bedömningen när en förundersökning ska inledas har varit ett av diskussionsämnena vid den senaste riksenhetskonferensen. Den interna uppföljningen visar att åklagarna nu inte i lika hög utsträckning beslutar om förutredningar och att handläggningstiden fram till dess beslut huruvida förundersökning ska inleda har minskat. Enhetligheten bedöms ha ökat samtidigt som underlaget för åklagarnas bedömning har förbättrats.

Lagföringen av datainrång har ökat, se tabellen nedan och vad som anförs härom under avsnitt 3 s.21.

Datainrång – åtal och strafförelägganden	2010	2011	2012
Lagföring (brottsmisstankar)	13	18	35

Antalet bifallna och ogillade domar redovisas i avsnitt 2.2.3. Vad gäller analysen av ogillade åtal hänvisas till vad som anförts härom under avsnitt 2.4.1.

3 Särskilt uppmärksammade ärenden och ärenden av principiell betydelse

ÅMR 2010:3 - Särskilt uppmärksammade ärende och ärenden av principiell betydelse ska redovisas.

Nedan ges exempel på ärenden som varit särskilt uppmärksammande eller som haft principiell betydelse.

Våldtäkt mm

Svea hovrätt har avgjort ett av de större ärendena vid riksenheten under 2012. Målet gällde våldtäkt, köp av sexuell handling av barn, narkotikabrott och vapenbrott.

- I januari 2011 anmälde en sextonårig flicka att hon utsatts för en våldtäkt i september 2010. Flickan, som var omhändertagen, vistades på behandlingshem. Den utpekade gärningsmannen var en polisinspektör. Flickan hade kommit i kontakt med polisinspektören via en kontaktsida på internet för homo-, bi- och transexuella personer. Förundersökningen blev mycket omfattande, bl.a. hördes ett femtontal personer. Fler av dem hade via kontaktsidan haft kontakt med polismannen när de vistades på behandlingshem. Åtal kunde väckas och polisinspektören dömas då det var möjligt att på olika sätt kontrollera och verifiera flickans berättelse. Här hade bl.a. analys av SMS-trafik och telefonsamtal en stor betydelse.

Polismannen dömdes av Svea hovrätt till 1 år och 10 månaders fängelse för våldtäkt, köp av sexuell handling av barn, narkotikabrott och vapenbrott.

Avlägsnanden

Under året har åtal väckts i några fall där frågan om avlägsnande enligt 13 § polislagen (1984:38) (PL) har prövats. I bestämmelsen sägs att om någon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en fara för denna, får en polisman, när det är nödvändigt för att ordningen skall kunna upprätthållas, avvisa eller avlägsna honom från visst område eller utrymme. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling skall kunna avväjas. Det är naturligtvis väldigt viktigt att polisen an-

Foto: Pressens bild

vänder sina befogenheter med sett stort mått av omdöme och så långt det går inte låter spontana reaktioner påverka beslutsfattandet på ett negativt sätt.

Tre intressanta fall av avlägsnanden har under år 2012 prövats i domstol.

- En man utan körkort som hade kört för fort stannade inte på polisens tecken. En polispatrull följde efter mannens bil och mannen kunde stoppas intill sin bostad. Bilnycklarna omhändertogs och mannen avlägsnades ca. 18 km.

Åtal väcktes för tjänstefel. Tingsrätten gjorde bedömningen att avlägsnandet var onödigt och i strid med proportionalitetsprincipen i 8 § PL. Vidare fann rätten att omhändertagandet av bilnycklarna kunde ifrågasättas eftersom sådant kan göras endast vid befarat trafiknykterhetsbrott.

Genom att avlägsna föraren hade polismannen vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gällt för uppgiften och gjort sig skyldig till tjänstefel. Med hänsyn till den långa sträckan avlägsnandet innebar kunde tjänstefelet inte bedömas som ringa. Hovrätten har inte meddelat prövningstillstånd.

- En man avlägsnades från centrala Stockholm till Kaknästornet. Vad som väckt polisernas intresse för honom kunde inte klarläggas. Mannen var inte störande men ifrågasättande, verbalt utåtagerande och vägrade att legitimera sig.

Åtal väcktes för olaga frihetsberövande alt. tjänstefel. Tingsrätten fann att det inte fanns grund för frihetsberövandet. Eftersom den beslutande polismannen inte haft uppsåt till det faktum att ingripandet var olagligt kunde han inte dömas för olaga frihetsberövande. Däremot fälldes han för tjänstefel då den avlägsnande mannen de facto varit frihetsberövad utan grund. Gärningen bedömdes inte som ringa.

I hovrätten diskuterades polisens arbetsmetoder. Hovrätten fann att den ansvarige polismannen gjort en alltför extensiv tolkning av lagen och att det saknats laga grund för ingripandet. Hovrätten ansåg emellertid polismannens tolkning av bestämmelsen låg i linje med dess syfte och att det bedömningsfel som skett inte var så allvarligt att ansvar för tjänstefel kunde komma ifråga.

- En lätt berusad kvinna befann sig utomhus i Borås när en polisbuss skulle passera. Poliserna i bussen uppfattade situationen så att kvinnan inte ville flytta sig för bussen. Kvinnan ska därefter ha viftat med armarna, knuffats och kallats polismännen för snutdjävlar. Kvinnan avlägsnades tre kilometer. Hon hade inte tillräckligt med ytterkläder och hade inte pengar eller mobiltelefon med sig.

Tingsrätten fann att det inte förelåg sådan ordningsstörning att det förelegat grund för avlägsnande. Tingsrätten fann inte heller att det fanns någon grund för efterhandspåståendet att kvinnan skulle gå ut på stan och hamna i bråk eller bli utsatt för brott. Domen är överklagad.

Polisens användning av skjutvapen i tjänsten

Skjutvapen är ett polisiärt hjälpmedel som innebär en synnerligen kraftig våldsanvändning. Bestämmelser om polisens rätt att använda våld finns i 10 § polislagen (1984:387). Bestämmelser om polisens rätt att använda skjutvapen finns i kungörelsen (1969:84) om användande av skjutvapen i polistjänsten (skjutkungörelsen). Av skjutkungörelsen framgår inledningsvis att en polisman får använda sitt vapen om han befinner sig i en nödvärnssituation om det behövs för att avvärja svårare våld mot polismannen själv eller annan eller hot som innebär trängande fara för sådant våld.

Nödvärnsrätten framgår redan av 24 kap 1 § brottsbalken (BrB), till vilket lagrum skjutkungörelsen också hänvisar. Nödvärnsrätten är en straffrihetsregel som gäller för alla, även polisen, varför bestämmelsen i skjutkungörelsen närmast fungerar som en vägledning för när en situation är sådan att det inte är uppenbarligen oförsvarligt för en polisman att använda sitt tjänstevapen. Skjutkungörelsen kan dock inte inskränka brottsbalkens reglering av innehållet i nödvärnsrätten.

Nödvärnsrätten gäller bara i förhållande till en angripare. Nödvärnsrätten kan därför inte åberopas som ansvarsfrihetsgrund om användandet av skjutvapnet försätter tredje man i fara. I sådana fall kan reglerna om nöd i 24 kap 4 § BrB bli tillämpliga. För ansvarsfrihet i en nödsituation krävs att det våld som använts har varit försvarligt. Nödvärnsrätt föreligger inte heller i förhållande till djur. Även i ett sådant fall är det ansvarsfrihetsreglerna om nöd som gäller.

Skjutkungörelsen medger inte att skjutvapen används i en nödsituation.

Om polisen skall gripa en rymling eller någon som skall häktas, anhållas eller på annat sätt berövas friheten får polisen vid vissa allvarliga brottsmisstankar använda skjutvapen om ett omedelbart ingripande är nödvändigt och polisen möts av motstånd eller den enskilde försöker fly. Polisen får också använda skjutvapen för att omhänderta en person som på grund av allvarlig psykisk störning eller innehav av skjutvapen som kan befaras bli missbrukat uppenbarligen är farlig för annans liv eller hälsa.

Innan en polisman använder skjutvapen skall hen särskilt beakta risken för att utomstående skadas. Skottlossning inom område där många människor bor eller vistas skall i det längsta undvikas. Innan skott avlossas skall polismannen ge tydlig varning och skjuta varningskott. Vid skottlossning mot person ska eftersträvas att tillfälligtvis oskadliggöra honom.

Med stöd av 11 § skjutkungörelsen har Rikspolisstyrelsen utfärdat föreskrifter och allmänna råd om polisens skjutvapen m.m. (RPSFS 2012:14). Av dessa framgår bl.a. att polisen, innan skott avlossas och om det är möjligt, skall ha kontroll över skottfältet. Varningskott skall om möjligt riktas så att skada inte uppstår. Av de allmänna råden framgår bl.a. att skjutvapen bara får användas som en yttersta utväg för att lösa en tjänsteuppgift, att verkningsseld bör i första hand riktas mot benen, att skott inte bör avlossas om polisen inte själv ser den som skottet avlossas mot, att det bör beaktas att risken för utomstående kan skadas vid skottlossning är särskilt stor när det finns risk för rikoschetter eller när skjutavståndet är långt eller det råder dåliga siktförhållanden.

I massmedia har särskilt uppmärksamats två fall där polismän har avlossat sina tjänstevapen och i samband därmed kan ha utsatt allmänheten för risk att dödas eller allvarligt skadas. I ett tredje fall har en polisman användning av skjutvapnet mot en hund väckt lokal uppståndelse.

- En marseftermiddag rånade tre personer en guldsmedsbutik i centrala Stockholm. En av rånarna var beväpnad med en startpistol. Startpistolen var defekt på så sätt att det bara gick att avlossa ett skott med den. Efter första skottet hängde frammatningsmekanismen upp sig. Den beväpnade rånaren hade avlossat ett skott inne i butiken.

I samband med att rånarna lämnade butiken avlossade två polismän varsitt varningskott. Det förelåg ingen fara för att någon skulle träffas av dessa skott. Rånarna sprang in på en mindre sidogata. Tre polismän begav sig springande uppför Birger Jarlsgatan i syfte att genskjuta rånarna. Två av polismännen sprang på trottoaren och den tredje polismannen sprang ute i körbanan. Polismännen hade dragit sina vapen. I korsningen Rimbogatan – Birger

Jarlskatan möttes rånarna och polismännen. Den beväpnade rånaren riktade sitt obrukbara vapen mot poliserna på trottoaren innan han sökte skydd bakom en större bil parkerad på Rimbogatan. En av polismännen på trottoaren sköt först två varningsskott varefter han avfyrade ytterligare fyra skott mot rånarna. Skotten träffade lågt på en huskropp och föranledde ingen fara för annan än rånarna.

Polismannen som befann sig ute i körbanan på Birger Jarlskatan cirka 30 meter ifrån korsningen avlossade omedelbart verkanseld mot rånarna. Han sköt i bröst höjd och syftet var att träffa den beväpnade rånaren i bröstet. Sammanlagt avlossade han 12 skott mot rånaren. Samtliga missade. 10 skott gick igenom en glastruta och vidare in i ett gym där ett stort antal personer befann sig. Tre kvinnor inne på gymmet hamnade i skottsektorn. De klarade sig genom att en av kvinnorna drog ner de övriga på golvet då de första skotten ven runt huvudet på dem.

Åtal väcktes mot den polisman som sköt in i gymmet för framkallande av fara för annan. Tingsrätten dömde polismannen till 80 dagsböter. Domen har inte vunnit laga kraft.

- En polispatrull kallas i oktober till Hjorthagen utanför Stockholm i anledning av att en medvetlös man blev dragen och eventuellt biten i armar och ben av två stora kamphundar. Då polismännen kom till platsen satt den aktuella mannen på ett trappsteg och han höll de två hundarna i deras koppel. Efter ett inledande samtal under vilket mannen uppmanades att binda sina hundar i ett dörrhandtag började polismännen skjuta verkanseld mot de två hundarna, som båda avled. Under skottlossningen löpte hundägaren stor risk att träffas av de skott som avlossades. Förundersökning pågår fortfarande.
- En polisman med tjänstehund kallades en natt till ett bostadsområde utanför Helsingborg i anledning av att ett pågående bostadsinbrott. Väl på plats fick tjänstehunden upp ett spår efter en möjlig gärningsman. Spåret ledde genom en villaträdgård. I villaträdgården kom en privat hund fram till polismannen. Privathundens ägare och polismannens berättelse om vad som sedan hände gick helt isär. Det fanns ingen anledning att misstro någons berättelse. Av polismannens redogörelse framgick att han skulle ha blivit angripen av den främmande hunden och varit tvungen att skjuta denne för att freda sig. Misstankarna om tjänstefel skrevs av då det inte kunde bevisas att det inte gått till så som polismannen berättat, en berättelse som innebar att han handlat i nöd.

Hets mot folkgrupp mm

- Tidningen Expressen publicerade i slutet av år 2012 filmsekvenser på internet tagna med mobiltelefon där en riksdagsman och företrädare för ett politiskt riksdagsparti uttalade sig på sådant sätt att det kunde ifrågasättas om han gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp. Vidare publicerades filmsekvenser där riksdagsmän för partiet vid samma tillfälle tillgrep rör till en byggnadsställning under sådana omständigheter att det kunde ifrågasättas om dessa skulle användas i misshandelssyfte. Efter analys av filmsekvenserna och sedan förhör skett skrevs misstanken om hets mot folkgrupp av då de ifrågasatta uttalandena inte fått sådan spridning som lagen förutsätter. Det fanns heller inte anledning att anta att rören tillgripits för att förbereda en misshandel. Vidare hade ifrågasatta förtals- och förolämpningsbrott samt egenmäktigt förfarande med rören preskriberats.

Dataintrång

Polisanställda får normalt inte göra slagningar på sig själva eller sina bekanta i misstanke-, brotts- eller spaningsregistret eller i utredningar som registrerats i DUR eller PUST. Uppgifterna ska vara integritetskyddade och det får inte vara möjligt att försvåra brottsutredningar genom att skaffa sig obehörig tillgång till uppgifter i registren. Systemövervakningen har utvecklats så att otillåtna slagningar upptäcks i de flesta fall. Då upprättas en anmälan om dataintrång. Det är svårt för den enskilde att hävda att hon eller han inte haft brottsligt uppsåt då systemen varnar för obehöriga slagningar i flera led.

Alltfler polisanställda lagförs för dataintrång, se tabellen i avsnitt 2.4.2. Utvecklingen kommer förmodligen att brytas då det numera är allmänt känt att risken för upptäckt har ökat och numera är mycket stor.

Resningsärenden Sture Bergwall, de s.k. quickärendena

Riksåklagaren uppdrog år 2009 till Riksenheten för polismål utreda frågan om det fanns skäl för Åklagarmyndigheten att vidta åtgärder i anledning av den kritik som framförts mot de brottsutredningar som föregått de sex domar varigenom Sture Bergwall dömts för sammanlagt åtta mord. Åklagare vid riksenheten har under åren 2009 - 2011 lämnat förklaringar avseende fem av domarna. Under år 2012 har åklagare vid riksenheten ansökt om resning avseende Piteå tingsrätts dom år 1994 och Gällivare tingsrätts dom år 1996. Åklagarnas arbete vid riksenheten med resningsärendena har därmed slutförts och en slutredovisning av uppdraget har lämnats till Riksåklagaren.

4 Åtgärder som har vidtagits för att utveckla verksamheten, bl.a. för att nå ökad enhetlighet

ÅMR 2010:3 - Åtgärder som har vidtagits för att utveckla verksamheten, bl.a. för att nå ökad enhetlighet

Riksenhetens åklagare

Riksenhetens åklagare är med något undantag chefsåklagare eller har förordnande som chefsåklagare. Deras erfarenhet är viktig faktor för att verksamheten ska kunna utvecklas och för att öka eller bibehålla en hög enhetlighet vid riksenheten. Under år 2012 har två åklagare rekryterats till riksenheten, en av dessa med särskild kompetens och inriktning mot familjerelaterade vålds- och sexualbrott. Den åklagaren handlägger sådana mål oavsett var i landet misstanken uppstår.

Gemensam arbetsgrupp

En för medarbetarna vid riksenheten och Avdelningen för interna utredningar gemensam arbetsgrupp har under år 2012 slutfört ett arbete med att bl.a. ta fram förslag till effektiva och enhetliga gemensamma arbetsrutiner. Arbetsgruppens förslag har genomförts, se t.ex. vad som sägs nedan om nya administrativa rutiner vid riksenheten och om den särskilda överenskommelsen mellan riksenheten och Avdelningen för interna utredningar.

Överenskommelse med Avdelningen för interna utredningar

Under 2012 har en särskild överenskommelse avseende den gemensamma handläggningen av brottmålsärendena träffats med Avdelningen för interna utredningar. I överenskommelsen anges bl.a. handläggningstider för utredarna och åklagarna, när och hur den gemensamma uppföljningen och bevakningen av ärenden ska ske, vilka administrativa regler som ska gälla, att åklagarna och utredarna kan bilda särskilda team när så krävs. Överenskommelsen syftar till en enhetlig och effektiv handläggning av brottmålsärendena.

Organisation och administrativt stöd och rutiner

Riksenhetens organisation har utvecklats under året. Det administrativa stödet har koncentrats till kansliorten i Malmö. Nya ingående handläggningsföreskrifter har tagits fram. Åtgärderna syftar till att handläggningen inom riksenheten ska vara så enhetlig som möjligt och det administrativa stödet sätts in där det behövs bäst. Med ett

Åklagarna får inga fysiska akter - allt scannas till de elektroniska akterna

utvecklat administrativt stöd och med rutiner som följs av alla effektiviserar verksamheten så att resurserna kan inriktas mot en ökad enhetlighet.

Överenskommelse med Ekobrottsmyndigheten

En särskild överenskommelse med Ekobrottsmyndigheten har träffats under år 2012 där Ekobrottsmyndigheten bl.a. uttalar en avsikt att hjälpa till med ex-

Ekobrottsmyndigheten
Swedish Economic Crime Authority

pertisstöd i de "ekorelaterade" brott som handläggs vid riksenheten när sådant stöd inte kan erhållas på annat sätt.

Prövningslottning

Med s.k. prövningslottade ärenden avses ärenden som anges i 3 och 5 §§ förordningen (2010:1031) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen m.m. och där det är tveksamt om förundersökning kan komma att inledas av åklagare enligt bedömning som görs vid Rikspolisstyrelsens Avdelning för interna utredningar (kansliet). Prövningslottade ärenden överlämnas till en därtill utsedd särskild åklagare för prövning om ärendet ska skrivas av eller överlämnas till annan åklagare vid riksenheten för ställningstagande om förundersökning ska inledas. Genom denna s.k. prövningslottning garanteras att även de ärenden som kan avgöras snabbt får en säker och enhetlig bedömning.

Fortlöpande avstämningar – rundskick av åtal, strafförelägganden och domar

Kännetecknande för arbetet vid riksenheten är den fortlöpande avstämningen mellan åklagarna av rättsliga och andra handläggningsfrågor som uppstår i arbetet. Samtliga beslut att väcka åtal eller att utfärda strafföreläggande samt alla domar skickas t.ex. alltid till de övriga åklagarna.

Riksenhetsmöten

Ett par gånger varje år samlas medarbetare vid riksenheten för att diskutera gemensamma frågor. Vid det senaste mötet diskuterades t.ex. i vilken mån s.k. förutredningsåtgärder bör vidtas och i vilket skede en förundersökning bör, kan eller ska inledas. Diskussionen har lett till att enhetligheten och samsynen ökat mellan åklagarna.

Senast diskuterades också metod- och utredningsfrågor i de uppmärksammade resningsärenden som handlagts av olika åklagare vid riksenheten till Sture Bergwalls förmån, de s.k. quickärendena. Diskussionen leddes av riksenhetens förre chef.

Praxissamlingar

Vid riksenheten har särskilda praxissamlingar tagits fram avseende ärenden mot poliser, åklagare och domare. Särskilt utsedda åklagare har åtagit sig att fortlöpande hålla dessa uppdaterade och tillgängliga. Praxissamlingarna har visat sig vara en mycket värdefull kunskapskälla och ett bra redskap när svåra rättsliga bedömningar ska göras.

Resultatgenomgångar

Riksenhetens verksamhetsresultat tas fortlöpande fram vid riksenheten och diskuteras, dels mellan chefen och medarbetaren, men framför allt vid de gemensamma arbetsplatsträffarna. Här kan rättsliga- och/eller metodfrågor belysas och den enskilde få vägledning och stöd av de andra medarbetarna.

Möten med Avdelningen för interna utredningar

Samtliga medarbetare vid riksenheten träffar varje år också medarbetarna vid Avdelningen för interna utredningar för att diskutera gemensamma frågor. Vid det senaste tillfället diskuterades bl.a. metod- och utredningsfrågor i ett mycket omfattande och uppmärksammat ärende avseende våldtäkt m.m.som handlagts av åklagare vid riksenheten och utredare vid internutredningsavdelningen.

Egenkontroll- En granskning av ogillade åtal vid Riksenheten för polismål

En granskning av ogillade åtal vid Riksenheten för polismål har under september 2012 slutförts vid riksenheten. I granskningsrapporten sägs bl.a. att även om det är svårt att föreslå några konkreta åtgärder som polis och åklagare bör vidta för att minska antalet ogillade åtal så finns det frågor som kan diskuteras och analyseras närmare. Den diskussionen har påbörjats och måste fortsätta.

Utvecklingscentrum Malmö granskning av Riksenheten för polismål

Utvecklingscentrum Malmö har i maj 2012 utgivit en tillsynsrapport – En kvalitetsgranskning av polismålen. I tillsynsrapporten framförs inte någon kritik av hur arbetet bedrivs vid riksenheten. Däremot framhålls att polisen borde utveckla sin anmälningsupptagning. Även tillsynsrapporten har under hand diskuterats vid riksenheten.

Översyn av Riksenheten för polismål

Riksenheten för polismål har under år 2012 föreslagit att riksåklagaren ska genomföra en översyn av bl.a. vilka ärenden som ska handläggas vid riksenheten. Det bör t.ex. övervägas om brott i den utredande verksamheten inom t.ex. Tullen och Kustbevakningen också ska handläggas vid riksenheten samt om vissa enklare trafikärenden lämpligen bör handläggas vid riksenheten även i fortsättningen.

Polisens underrättelseverksamhet

Om ett underrättelseuppslag indikerar att en polisanställd, viss uppdragstagare hos polisen eller polishögskoleelev utövar eller kan komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet ska ärendet via Rikspolisstyrelsen överlämnas till en åklagare vid Riksenheten för polismål för prövning om en förundersökning ska inledas. Det stora flertalet av dessa underrättelseärenden hanteras av en särskilt utsedd polisman vid Rikspolisstyrelsens Avdelning för interna utredningar och en särskild åklagare vid Riksenheten för polismål. I förordningen (2010:1031) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen m.m. regleras bl.a. hur underrättelseuppslag avseende polisanställda m.fl. ska hanteras.

Åklagare vid riksenheten får inte delta i den myndighetsutövning som sker i polisens underrättelseverksamhet. Åklagaren ska tillse att samtliga åklagarbeslut registreras vid riksenheten. Det gäller även direktiv om att s.k. förutredningsåtgärder ska vidtas.

Under 2012 föredrogs cirka 100 underrättelseärenden för den härtill särskilt utsedde åklagaren vid riksenheten. Ifrågasatta brott mot tystnadsplikten, dataintrång, mutbrott, narkotika- och dopningsbrott och köp av sexuell tjänst är exempel på vad underrättelseuppslagen kan innehålla. Till stor del är det poliser och informatörer som står för informationen. Under år 2012 har uppslagen lett till att ett tiotal förundersökningar inletts. I några av dessa ärenden har domstol beslutat om tillstånd till hemliga tvångsmedel.

Om omständigheter framkommer i polisens spanings- eller underrättelsearbete som ger anledning att pröva om förundersökning ska inledas ska anmälan upprättas och saken överlämnas för normal- eller speciallottning till åklagare inom riksenheten.

5 Verksamhetens kostnader uppdelade på personal, hyror och övrigt

ÅMR 2010:3 - Verksamhetens kostnader uppdelade på personal, hyror och övrigt ska redovisas.

Den tilldelade budgeten för verksamhetsåret 2012 uppgick till sammanlagt 18 888 000 kr. Medelsförbrukningen år 2012 uppgick till sammanlagt 17 627 312 kr. Det redovisade överskottet för år 2012 uppgick alltså till 1 260 687 kr. Hur kostnaderna fördelats i nu efterfrågat hänseende år 2012 framgår av följande tabell. Här redovisas endast de lokalkostnader som belastar Riksenheten för polismål.

Samtliga kostnader 2012	
Allmän verksamhet	1 83 412
Tele/Post	159 749
Lokalkostnader (exkl. hyra)	61 860
Resor	104 885
Resor, FU-ledning	49 991
Resor, tingsrätt	41 002
Resor, hovrätt	5 618
Tjänstebil/Förmånsbil	70 075
Intern information	171 546
Kompetensutveckling/utbildning	31 120
Inventarier	5 079
Representation	15 027
Arbetsmiljö	35 829
Samverkansprojekt	47 298
Lokala projekt	0
Lånekostnader	56 222
Åklagare	14 556 443
Administrativ personal	2 032 148
Totalt	17 627 312

8310388314

FEMTIO K